

NUMERO EXTRAORDINARI

ANY I.

GRANOLLERS 22 ABRIL DE 1905

NÚM. 5

La redacció no respón dels treballs firmats.

Los originals no 's retornan.

Redacció y Administració

PLASSA PERPINYÀ, 14

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre. 0'75 ptas.
Número solt 0'15 »

Essent nacionalista l' acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots el catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias relligiosas, políticas y socials. — (Declaració de la VII Assamblea de la Unió Catalanista.)

SANT JORDI patró de Catalunya

Antiquíssim es el culte que 'ls catalans dedicaban á nostre patró, y dihé mdedicaban, perque encare que siga dolorós manifestarho, som molts els catòlics catalans que dexém de prestarhi 'l degut culte y fins no falta qui ignora que siga nostre patró. ¡A tanta deixadesa s' ha arribat! No es degut aixó á altre causa, que al arrebatarnos els de *allende* nostres drets polítichs, procuraren fer lo mateix ab nostras creensas relligiosas, doncas del contrari sa obra no haguera sigut complerta, y aixó no lograntse ab un *Real Decreto* que haguera sigut contraproducent, han sortit ab la seva trevallantho ab la mala fe pels *Felips y Olivars* acostumada.

Molt sentiriam que aixó 's prenguéssim com á menyspreu envers cap altre sant. Molt al contrari, la nostre humil voluntat al expresarnos en eixa forma y fer aquesta petita recopilació de fets lligats ab la historia de nostre patria ab tant gloriós sant, no te cap més finalitat que contribuir ab una, petita part á influir en el anim dels catòlics catalans y en particular dels granollerins, el foment del culte á tant exemplar sant. Quelcom feu pera conseguirho y no forem agraits si no ho fessim constar, l' il·lustrat Dr. Case-

llas mentres ocupá lo carrech de Rector d' aquesta parroquia. L' any 1902 y 1903 establí en aquesta diada ofici solemne 'n l' honor al Sant y l' any passat, á més del ofici missas de torn fins á quarts de dotze com á las festas.

L' any 986, essent Borrell I compte de Barcelona, 'l capdill dels Alarbs d' Almanzor, procedent de Murcia, Tortosa y Tarragona, ab un fort contingent de guerrers per terra y una ben ordenada esquadra sortida de Murcia pera apoyarlo, se dirigi á Barcelona pera ferse seva aquesta ciutat. Al peu del castell de Moncada y en la planuria coneguda per *Matabous* se doná la batalla en la que 'ls catalans foren completament vensuts, y al cap de cinc dias Barcelona queya á mans dels alarbs més ó menys honrosament.

No cal dir lo crudel é inhumanament que foren tractats aquells bons catalans. El compte Borrell se refugiá á Manresa y allí feu una crida als catalans els quals ab la senyera de las quatre barras y ab el *sant y senya* de Relligió, Patria y Llibertat, respongueren ab l' entusiasme y noblesa propi en tot temps del vers catalans. En el mateix any 986 sortiren de Manresa 'l compte de Barcelona, y son exércit, queyent d' un modo portentós aqnesta ciutat á sas mans altre volta. Fantástich é impossible sembla que cap ser humá pogués realisar aital obra, més la tradició 'ns assegura que durant lo combat aparagué Sant Jordi dalt de cavall envolcallat ab blanca boira y tenint un llamp per acer, lluytá sens descans

contra 'ls moros, els quals queyan ab sols tocarlos ab l' espasa.

Moltas nacions han tingut y tenen per patró á Sant Jordi, més per icó que respecta á nosaltres, sembla que la devoció envers aytal Sant, arrenca d' aquest fet.

La Corona d' Aragó li tributaba un culte particular per haberse 'l vist lluytar entre 'ls catalans y aragonesos en lo combat d' Alcoraz, guanyat per lo rey En Pere I.

La Diputació de Catalunya, un de quins tres Brassos de que 's composaba era 'l militar, adoptá més endavant la senyera de Sant Jordi (creu vermella ab camp d' argent) y acordá tenirlo com á protector fentli en son palau una capella en la casa del General ó de la Generalitat, punt ahont se reunian els tres Brassos de que 's composava 'l primer cos polítich de la antiga constitució de la nació catalana (avuy dia *Diputación Provincial*, la capella es la mateixa). Pera honrarlo més, feren la tant renomada Sala de Sant Jordi, en la cual se han celebrat actes que per sa importancia no sabém pasarlos per alt sens indicarlos breument.

En 1640 hi hagué la gran junta de Brassos ó reunió de las Corts sobiranas de Catalunya, y la magestuosa veu del diputat eclesiástich l' immortal canonge D. Pau Claris, manifestá y probá que Catalunya debia fer armas contra 'l rey Felip II de Castella, conculcador de las llibertats públicas. La assamblea aprobá la proposició de son President lo canonge Claris y quedá declarada la guerra.

Pochs dias després se treya en el mateix lloch de compte de Barcelona a Felip IV y se elegia mitjansant tractes a Lluís XIII de Fransa.

Un acte semblant tenia lloch en 1705. Reunidas las Corts catalanes se presentá á ellas l' Archiduch Carles d' Austria, rival del Duch d' Anjou, que ab el nom de Felip V acababa de pendrer posseció del trouo d' Espanya. Escoltats els drets ab que 's creya l' Archiduch, reconeixeren ser vritat y 'l proclamaren ab el nom de Carles III excluint del trono a Felip V.

Seguí la guerra de successió que durá molts anys y acabá ab la perdua de las llibertats ab la gloriosa y trista cayguda de Barcelona l' any 1714 y ab el triomf del absolutisme borbónich.

En el mateix lloch, per ordre de Felip V, el 13 d' Abril del any 1716 foren convocades totes las autoritats de Barcelona y allí á la seva preséncia y per mans del butxi, foren cremadas totes las llibertats, privilegis y franquicias que hi havia establertas.

Durant la Restauració s' hi han fet las *quintas*.

Lo crit de guerra del catalans era: ¡Sant Jordi, firam, firam!...

Nosaltres avuy parodiém ab el poeta:

«¡vetllau per la patria amada,
per la seva Llibertat,
per la Fé ben arrelada,
per la Senta Germánad;
y arribás lo gran dia
de salvarla combatent,

Patró de Caballaria,
¡vetlleu per la patria mia
y per sòn renaxement!»

CEBRIÁ BAUTISTA.

Abril de 1905.

¡CARITAT!

Veus aquí un mot que molts pronuncian y no tots comprenen. Mot que alguns tal volta ab més ignorancia que malicia pretenen substituir ab los de *humanitarisme y filantropia*. Certament que fer tal es baratar l' or ab llot. Donchs la filantropia, com lo mateix nom ho indica, es estimar l' home com home y prou. Es com si diguessim la moneda falsa de la caritat. Ja que lo significat estricte d' eix excels nom, es aymar ó afavorir á altri per amor á Deu Ser creador y primer Principi de totes les coses á qui per lo tant han de ser encaminades y dirigides totes elles com á últim Fi.

Te un altre sentit eix nom semi-diví, y es lo de almoyna, ja que aquesta frequentment, per no dir sempre, 's fa en honor y llohansa de Deu. Mes no totes les almoynes son bones y mereixen lo titol de caritat. N' hi ha tant fatues y xorques que ni son acceptables als ulls de

Deu ni sisquera útils á la societat.

Son las que están renyidas ab la cultura y amor al treball, principis fonamentals del nostre poble, los que 's fan per mera vanitat, ó pretext de divertir-se les que en contes de mimvar la pobrecalla la aumentan y corrompen. Per xo los homens pensadors y socielechs han aixecat la veu contra exes almoynes, especialment les que 's fan á gent de poca edat que 'ls conduheix casi sempre á agafar mals hàbits ó despreciar lo treball, á aborrrir lo jou suau de un bon superior. Son almaynas bonas y lloables les que se oposen á les susdites, les que s' endressen als Assils ahont los jayets agreujats per las penes y follies d' aquesta etzerosa vida, trovan un escalf que 'ls reanima respiranthi un ambient ambaurmat y ple á desdir d' aquella pau y virtut benhaurades, tant quant més escassejan en exa vall de miserias.

J. B. CASADEMUNT.

Catalanisme-cultura

El catalanisme moviment nacionalista, tendeix á fer del poble catalá un poble conscient y dignificat com correspon á la personalitat que li es característica ab sa via vers el lliure espendiment. El Catalanisme despullat de la baixa politica de personalismes, fent individuos autónoms es el Catalanisme de solida base, l' unich que verament avença vers l' implantació dels ideals que sustenta. Eix es el Catalanisme que fa individuos aptes pera fruir d' una vera llibertat; eixa es la tasca profitosa.

Els parlaments de meeting son feyna petita, las escolas catalanas hont se nodreixen las inteligencias es l' obra gran tan gran com profitosa y digne per un poble qu' es desvetlla y vol anar á la cap-devantera del progrés.

Aquesta es l' acció d' avuy y á mon entendre l' única que pot donar la gegantina empena pera arribar al gloriós demá de nostres reivindicacions.

Escolas catalanas hont s' ensenyi que Catalunya es la patria dels catalans (cosa qu' are molts ignoran y altres per sa vergonya oblidan), escolas que fan homes aptes pera capir que es falsa llibertat aquella que endogala bo hi diguent: «¡á esser soldat per força!» (¡¡oh, progrés!!). Y els individuos ab conciencia desos drets fan de sa Patria un poble conscient que no capta el que vol ó se mereix, sino que 'n disfruta á pesar dels enemichs de las personalitats d' un poble gran, com gran y hermosa es la llibertat qu' estatueix cimentada en la cultura. Aquesta es la finalitat de las escolas catalanas, fer cultura que es donar vida, que es fer Patria. L' implantació á Barcelona d' eixas escolas ha sigut un

éxit y era d' esperar, nostre poble s' anora cuán l' ensenyan en llengua forastera en escolas quin programa el componen asignaturas com «Historia de España» «Geografia de idem» y «etc. de idem»; y els fills de Catalunya volen en una paraula mereixer lo nom de catalans.

Hé dit quelcóm de las beneméritas escolas catalanas per posar de relleu que l' acció de cultura es l' orientació del Catalanisme y es el medi, com he dit al principi, de fer de Catalunya un poble conscient y dignificat.

Cultura y cultura, eixa es nostra tasca, cimentant el catalanisme ab escolas hont se treballi ab pit per Catalunya, y permaneixent allunyats del colegis ab *urna* hont els enlluhernats analfabets assisteixen á *votar*, y allunyantnos dels perdularis que *captan* quelcom per Catalunya!... Es massa gran nostra causa porque pidolém!!.... Sols ens poden donar nn sombrero cordobés acompanyant á la donació un expressiu *¡olé!* (son simbol) que contrastaria ab el fum de xemeyas de nostras fábricas... fum que comensa á emboirarlos.

S. BAVÍ BRACONS.

LA LLENGUA CATALANA

EN EL PASSAT Y' EL PRESENT

per el Dr. Bernard Schádel.

En la part de la Península ibérica, que déu esser considerada com el centre de la cultura moderna espanyola, en la regió mediterrània d' aquella malaurada Espanya, se sosté actualment una lluita, els resultats y las consecuencias de la qual poden ésser de la mes gran importancia pera 'l progrés moral y material d' aquell Estat. Es aquesta l' exacerbada lluita que, estimant la llibertat y la justicia y conscient de las sevas conquestes de cultura, sosté 'l poble catalá contra l' acció centralisadora y enemiga de la cultura que caracteriza el regim castellá. Que en aquest antagonisme d' interessos politichs y de cultura hi entra també per molt fl la llengua, es cosa que l' informació periodística d' aquets ultims anys ha posat ben de de manífets. ¿Succedirá en aquest cas lo que sols es possible generalment quan el vencedor se las ha d' heure ab un vensut de cultura inferior? ¿Podrá la llengua castellana, com així ho desitjan els representants de certas ideas nacionals, obtenir en el llevant d' Espanya una supremacia complerta?

Pera compendrer be aquesta qüestió, s' han de tenir en compte las diferents visicituds porque ha passat la llengua catalana, y quinas hen estat las importants influencias politicas y literarias que han creat una poderosa llengua literaria ca-

talana en mitj de tantes varietats locals d'idioma parlat.

Si no 's tingués en compte tot aixó, fàcilment se sentiria un hom inclinat á créurer que 'l moviment cada dia mes accentuat de Barcelona en favor dels drets llingüístichs y literaris del Catalanisme, las manifestacions revolucionarias, las demostracions tumultuosas del jovent acadèmic, no son sino altres tants símptomes á figurar en el bescantat capitol de la descomposició espanyola; y veient las cosas no mes que desde aquest punt de vista, considerar com una utopia la lluita pel Catalanisme y per la llengua Catalana.

Els dialectes catalans y especialment el parlar de Barcelona son la font, hont en tots els temps s' ha refrescat y rejuvenit la llengua literaria nacional catalana. Aquesta llengua va ser capàs de la major perfecció possible en la Catalunya mitj eval y no obstanthi els nombrosos emmanlleus que feu á la llengua germana del Sud de Fransa en temps dels trovadors, va saber mantenirse en estreta relació ab la llengua vulgar indígena, segons apareix ja desde 'ls comentaments de la literatura Catalana.

La sort política y cultural del país tingueren una acció decisiva sobre 'l desentrotllament y 'l perfeccionament de la llengua escrita que prenía per model la llengua dels trovadors del mitjdia de Fransa.

Pocas vegada's se pot constatar una conexió tan íntima entre 'ls esdeveniments polítichs y la evolució llingüístich-literaria. Es precis donar una idea clara d' aixó pera ferse càrrech del estat actual de la cuestió.

El catalá avuy dia no solament se parla en la Espanya Oriental, á Barcelona y á Valencia, á las Balears y á Alguer en la illa de Cerdenya, sino que també pertanyen an aquest domini llingüístich lo port fronterís de Fransa pel cantó de Perpinyá, es á dir, el territori del antich comptat del Rosselló. Aquet fet ja te la seva explicació en els primers temps de la historia d' aquells paissos. Després de la destrucció del imperi wisigótic pels árabes, els quals trovaren en Carles Martell y en Pepinus el Breu els primers deturadors, vingué la fundació de la Marca Hispánica, entre l' Ebre y 'ls Pirinens per Carlemany. Ludovich Pius la va heredar de son pare juntament ab l' Aquitània com regne. En 801 va caure Barcelona en las sevas mans, y en 817 la va erigir en capital posanthi una guarnició gòtica. D' aquí va venir iniciada la conexió que encare avuy dia segueix existint ab el mitjdia de Fransa. Encara que en 865 Carles el Calb va dividir la Marca Hispánica en duas parts, la Septimania y el comtat de Barcelona, continuaren las relacions polítichs, eclesiástichs y juridichs entre las regions d' una y altra banda dels Pirineus Orientals. Molt sovint va

succehir que 'ls comtes de Barcelona, adquiriren drets senyorials en el mitjdia de Fransa.

(De un article del periódich alemany *Kölnische Zeitung*, traduhit per en Casas y Carbó, y publicat en *El Poble Catalá* del dia 8 del present.)

DE MON DIARI

T' anyoro, dolsa estada en mitj la pagesía,
T' anyoro tal vegada, perque mon cor ansia
Els besos que l' aymada dessota 'l bosch om-
[briu,
Me daba engelosida de la ditxosa aucella,
Qu' ab sa gentil parella
Volava en torn del niu.

T' anyoro per tos boscos, montanyes y rieres
T' anyoro per tos marges plens d' herbes en-
[ciseres,
Qu' á grat repós convidan, ab son preuhat
[encant
Yvull de tu reveurer, fins l' última encon-
[trada,
Qu' impía altre mirada
No ha profanat guaytant.

De tos boscams las fadas conech y 'm son
[amigues
De tos cinglats els cantichs, qu' ab ta her-
[mosura lligues,
Me son com ma veu propia y fins més cone-
[guts,
La flayre de tas roses desperta m l' alegría
Y ab tú l' ánima mía,
S' escampa á mons perduts.

Vagant per tos paratjes d' hermoses recor-
[dances,
Me venen á la pensa grandiosas esperanças
Ben plenes d' alegría, d' un vell esdevenir,
Tots tos roquisos sembla qu' entonan quant
[jo hi passo
un himne gran qu' enllasso
Ab viure y ab morir.

Un himne que s' acorda, ab dolces melodies
Y qu' al ensemps concorda, ab tristes armo-
[nies,
Un himne que sol omple d' un cop, tot l' am-
[ple espay,
La veu de la natura que triomfant s' es-
[campa
Avall de rampa en rampa
Sens acabarse may.

Lo cant joyós de Vida qu' ab goig l' amor
[entent,
Lo cant de mort qu' absoltes per tot lo mon
[estent,
En una inmensa onada, ho junta un himne
[grant,
Eix himne sense notes, que ple de melangia
Be nou cada nou dia
S' aixeca á Deu * cantant.

Y jo l' entech eix himne y ma ánima g' lasada,
En ell reviu y escalfa-s com qui ab tendra
[abrassada,
Sa sang mitj estanyada sent correr més ar-
[dient,
Mon cor ab ell s' escalfa, al crit potent de
[Vida
Donant llavors eixida
A altre himne tant potent.

Mes eix, sols l' Amor canta y en sas tonades
[franques,
Hey juga la tendresa com per ramoses bran-
[ques
De l' arbre de la ditxa, hi juga la dolgor,
Las notas qu' apassionen ab fresca melodia
Rublertas d' alegría
Sols las compont l' Amor.

* Natura.

Y em semble que reneix mésfort á vida nova
Y em semble qu' en ma pensa un grat poema
[hi cova

Y vola per las serres més altes mon esprit
Mon ánima 's redressa y el cor meu atresora
Tresors d' Amor per l' hora
De viure, dins mon pit.

Y visch en la Natura com rey d' ella mateixa
Les cosas més ferrenyes, amich meus son y
[aqueixa
M' estima y me voldria tancar dins son amor
Mes lo meu cor s' escapa y sempre en sa fu-
[gida

Li don grata acullida
Un altre tendre cor.

FRANCESCH CORTADA.

Barcelona, Mars 1905.

D' AQUÍ Y D' ALLÀ

Ens enterém pel valent periódich catalanista *Joventut* del 20 del corrent, que "l' Ajuntament de l' Habana ha acordat donar el nom de Francisco Pi y Margall al carrer del Obispo d' aquella ciutat." Ab aqueix motiu, l' esmentat periódich, després d' aplaudir en gran manera l' acort expressat, hi fa salats y sabrosos comentaris molt dignes de ser llegits. La nostra enhorabona al Ajuntament de l' Habana.

La suscripció feta per dos socis de la Associació catalanista *Bruniquer* pera obsequiar ab un modest dinar als pobres Assilats, en lo dia de Sant Jordi, ha alcanstat un total de xexanta pessetas.

Germanor regionalista.—Ens havia passat per alt la següent noticia que copiém de nostre confrare *La Veu del Vallés*:

«Un d' aquets días se vendrà á pública subasta el diari de Barcelona *La Renaixensa*. ¡Ja era hora!»

Molt ens ha sorprés la forma grollera de donar una nova que, qui la ha escrita, ja sab te de mortificar á un gran nombre de nacionalistas, y molt poch se compagina aixó ab la germanor de que continuament fan gala els elements que *La Veu* vol representar en nostra Vila.

Cridém l' atenció de las agencias industrials d' aquesta Vila, pera que vigilin á un subjecte dependent d' una d' ellas, que aprofita la ocasió de tenir que visitar altres casas, pera fer *llimpiesa* de lo que li ve á ma.

Resulta escandalós y passa de mida lo que s' está fent ab els números de nostre periódich destinats als suscriptors de fora Vila. A Barcelona hi ha suscriptors que, malgrat habitar en baixos ó entressols y botigas, encara es l' hora que no han rebut cap número, y altres que sols han rebut el primer. Pregué al Sr. Administrador de Correus, que fassi 'ls possibles pera evitar aquest abús que fa molt poch favor als seus subordinats.

Avisém á las personas que reben el nostre periódich y no vulguin continuar la suscripció, que ho fassin present al rébrer el número corresponent. Del contrari se 'ls pasará á cobrar á son degut temps.

Hem rebut una atenta invitació de la Comissió organísadora, pera la vetllada polítich-literaria que tindrà lloch demá á las tres de la tarde, en el local de la Associació *Bruniquer*.

SECCIÓ D' ANUNCIS

LA MONTSERRATINA

COTILLES DE TOTA MENA

CARRER DE BARCELONA, 13

GRANOLLERS

Se facilitan **MOTORS DE GAS**
REPRESENTACIÓ
 de las modernas **ESTUFAS DE GAS**
"Clamont"

Com prova convincent de ser la **ESTUFA** mes **HIGIÈNICA** y **ECONOMICA** que 's coneix pera la calefacció, sols cal dir que en las casas de maternitat de Inglaterra, Fransa y Espanya, se usa pera escalfar las incubadoras dels nens nascuts ans del temps, quins organs respiratoris son tant delicats.

CEBRIÀ BAUTISTA VERT. -- Fàbrica del gas
GRANOLLERS

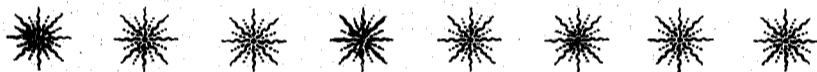
L' Aizarop FINA
BROMURAT

Remei segur pera la curació de las malalties **NERVIOSAS** y **DEL PAHIDOR**.

Premiat en la Exposició Universal de Barcelona de 1888, y aprovat per la Real Academia de Medicina y Cirurgia de Barcelona.

SE VEN A GRANOLLERS :
Plassa del Bestiar, 49, Farmacia

A OLOT:
Farmacia y droguería de J. Cardelús

IMPREMPTA

D' EN

FRANCISCO CUCURELLA

CARRER DE CORRÓ, 9.--GRANOLLERS

DISPONIBLE

Impresions de tota mena - Preus econòmichs

JUNY

QUINZENARI AUTONOMISTA

Preu de subscripció, tres rals trimestre. -- Número solt, 15 céntims.

Anuncis á preus convinguts